

תורת הגר"א

שני חלקים

חלק ראשון

חידושים ביאורים של רבנו הגדול רשכבה"ג הגאון החסיד האמיתי,
אשר אור תורתו וצדקתו הכריזו עליו בכל רחבי תבל
מרנא רבי אליהו מוויילנא זצוקללה"ה
ומאמרים על תורתו והנהגותיו

חלק שני

סקירה מלאה על כל כתבי הגר"א בין בדפוס בין בכתבי יד
כולל כל הנכתב בעצם ידו הקדושה

ממני

דוד בן לאאמ"ו מרן הגר"ש שליט"א קמנצקי

יו"ל ע"י

מכון 'פרקי אליעזר'

ע"ש ר' אליעזר מארטין

פעיה"ק ירושלים תובב"א

תשרי תשע"ח לפ"ק

©

כל הזכויות של הדפסה, או העתקה או צילום,
בין בארץ בין בחו"ל,
כולו או חלקו, בכל גודל ואופן שהוא,
שמורות ע"פ דת תוה"ק ולהבדיל
ע"פ החוק הבינלאומי
למכון 'פרקי אליעזר'

⌘ ⌘ ⌘

All rights reserved.

No part of this publication may be
reproduced, stored in a retrieval system,
or transmitted, in any form or by any means,
without the prior permission in writing of

Mechon 'Pirkei Eliezer'

according to Torah law as well as
international law.

טלפון בארץ:

052-717-4058

ספר זה מוקדש

לעילוי נשמות זקננו

ר' יששכר דוב בן ר' שמואל ע"ה

מרת רייזל בת ר' שמאי ע"ה

ת.נ.צ.ב.ה.

על ידי

נכדיהם

אליהו וראשה חוה זינגער נ"י

ספר זה מוקדש

לעילוי נשמת

אבי מורי ר' יצחק בן אפרים ז"ל

אמי מורתי מרת גיטל פעשא בת הרב נפתלי חיים ז"ל

אנשים צדיקים וישרים, נולדו בפולניה בימי התלאות והנסיונות של שנות הזעם והחורבן, ולמרות זאת נשארו נאמנים למסורת ישראל סבא ולתורת ה'

הקימו בית נאמן בארה"ב על יסודות היהדות ותורת ישראל, ומסרו נפשם ומאודם על חינוך בניהם בדרכי אבותיהם שהיו יראי שמים מרובים ומוקירי רבנן. ביתם היה בית ועד לחכמים, נשאו ונתנו באמונה, ומצאו חן וחסד בנועם הליכותיהם בעיני כל רואיהם.

ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת

אבי מורי ר' שמאול אריה ב"ר יעקב שלמה זלמן ז"ל

נולד בהונגריה לגזע תרשישים, עמד בגבורה ולחם נגד הנאצים הארורים ימ"ש ושאר אויבי ישראל ומסר נפשו ממש להציל נפשות מישראל

ירא שמים, אוהב שלום ורודף שלום וחסד כל ימיו, אהוב על כולם ובפרט על בני משפחתו, אותם חנך במסירות לעבוד את ה' בתמימות.

חיוך ושמחה היו נראים על פניו תמיד, נתייסר ביסורים של אהבה וקיבלם באהבה, השאיר אחריו דור ישרים יבורך אשר ממשיכים בדרכו בעבודת ה'.

ת.נ.צ.ב.ה.

לזכות ולצלחת

אמי מורתי מרת גיטל פריידא בת ר' דוד מיכאל שתחי' לאוי"ט

יהי רצון שתזכה לראות רוב נחת ואושר מכל יוצאי חלציה, מתוך שפע בריאות ואריכות ימים

לזכות ולהצלחת

ילדינו היקרים כל אחד כפי הצורך שלו ברוחניות ובגשמיות, יזכו להקים בתים בישראל לשם ולתפארת מתוך הרחבת הדעת

הונצח על ידי

ר' משה צבי וחנה פריעדמאן ומשפחתם יצ"ו

ספר זה מוקדש

לעילוי נשמת האי גברא יקרא
חרד לדבר ה' ותלמיד חכם מובהק
גדול היוחסין, עניו במדותיו וחסיד במעשיו

הרב שלמה קלונימוס
ב"ר שאול אלחנן בכרך ע"ה

*

נלב"ע ח' אייר תש"ח
ת.נ.צ.ב.ה.

ספר זה מוקדש

לעילוי נשמת

ר' ברוך יעקב ב"ר שרגא פייזל הלוי בטלר ז"ל

הולך תמים ופעל צדק ודבר אמת בלבבו
חסד בעיניו, שלום על שפתיו, חן על פניו
וכתר שם טוב על ראשו
אהוב מאד על רעיתו, משפחתו וקהילתו

נפטר בשיבה טובה י"ב אייר תשע"ג

ת.ג.צ.ב.ה.

*

הונצח ע"י נכדו

מנחם יואל הלוי בטלר נ"י

קימברג' מאסס.

ספר זה מוקדש

לכבוד ידידי היקר ומאד נעלה
הרב מנחם יואל הלוי בטלר שליט"א
איש האשכולות, מורם מעם
כביר המעש בתורה וחסד

ממני

המוקירו והמכבדו כרום מעלתו
הדורש שלומו הטוב כל הימים

דוד ביסטריצר

ספר זה מוקדש

לכבוד זקננו עטרת ראשנו
הרה"ג רבי זבולון חרל"פ שליט"א
זכותו של מרנא הגר"א זצוקללה"ה
תעמוד לו שיוכל להמשיך להשפיע מתורתו ויראתו
על כל תלמידיו המרובים ועל כל יוצאי חלציו
לאורך ימים ושנים מתוך בריאות ונחת וכל טוב סלה

*

אריה וחייה וסטרייך נ"י

ספר זה מוקדש

לכבוד לידת נכדינו היקר, בכור בן בכור,

יוסף דוב נ"י

בן קלונימוס קלמן ותרצה פערל נ"י

יה"ר שכשם שנכנס לברית ביום תפארת שבתפארת,

כן יכנס לתורה לחופה ולמעשים טובים

ונזכה גם אנחנו גם הורינו לקיים את הנאמר והודעתם לבניך ולבני

בניך

מתוך בריות גופא ונהורא מעליא א"ס

*

שמעון מרדכי ופעשא רחל נ"י למשפחת לאופר

ספר זה מוקדש

לעילוי נשמת

הנגיד המפורסם מוהר"ר אברהם משה (אבא) הלוי דונר זצ"ל

ואשתו מרת מרים חנה תקוה בת אורי יהודה הכהן ע"ה

שהקדישו את חייהם למשפחתם, לצדקה, ולקהילתם

ת.נ.צ.ב.ה.

*

הונצח ע"י הרב פינחס אליעזר הלוי דונר וב"ב שיחיו לאיו"ש

בעוורלי הילס, קאליפארניא

נר ה' נשמת אדם

לעילוי נשמת

יצחק אייזיק בן יהודה ליב ע"ה

התמסרותו למידות הישרות וההגנות ברוח התורה עברה כחוט השני במסכת חייו. מדותיו התרומיות ומעלותיו גדשו את חייו הצנועים כאיש עסקים. שמו הטוב הלך לפניו כאדם ישר בעל מוסר עבודה גבוה. נעימות הליכותיו ודיבורו בנחת עם הבריות היו נודעים לכל. היווה בחייו דוגמא חיה וזוהרת למשמעותה המלאה של קבלת אחריות כלפי הציבור וכלפי המשפחה. חי חיים צנועים בכדי לאפשר את קיומם של חיי תורה ומצוות באמריקה. היה "עשיר" גדול על פי קנה המידה האמיתי שקבעו חז"ל במסכת אבות – איזהו עשיר השמח בחלקו. הקדשת ספר זה לעילוי נשמתו יש בה הצדעה לאהבתו הגדולה ללימוד התורה והשתתפות בשיעורי תורה, וחגיגת הערך העליון ממנו שאב נחת רוח של ממש – הזכות לראות בחייו את ילדיו לומדים בישיבות ואת נכדיו ממשיכים את דרך התורה והמצוות אשר התווה להם. נפטר בפתאומיות בטרם עת בגיל 62. אמנם לא זכה לאריכות שנים, אך זכה בהחלט לאריכות ימים – באשר כל ימיו היו מלאים בתורה ודרך ארץ.

"סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם"
(קהלת יב, ג)

הוקדש על ידי חיה דבורה וצבי אהרן יודן שיחיו לאיו"ש

לכבוד ידידי

מנחם בטלר נר"ו

בהוקרה ובהערכה לעבודתו החשובה
להגדיל תורה ולהאדירה

*

דוב בער לאקעטש

ספר זה מוקדש

לזכות ולכבוד אחי היקר באנשים

הרב בן ציון יוסף נר"ו

בלא"א ר' יהושע ז"ל

הקובע אתי שעות מזמנו היקר ללמוד ממרחקים

למרות לוח הזמנים העמוס שלו,

ומפנה עצמו עבורי בכל עת הצורך.

אני מאחל לו בריאות, אושר והצלחה בכל דבר

*

אחיו המוקירו ומייקר אהבתו אליו

אלעזר מאיר וועסטרײך

ספר זה מוקדש

לע"נ

ידידי היקר באנשים

הרב אהרן סטפנסקי ז"ל

מוקיר ותומך תורה מרובים

והוא עצמו צורבא מרבנן

בימיו הקצרים הספיק לעשות למען הכלל והפרט

בממדים של ציבור גדול העושים משך כל החיים

ת.נ.צ.ב.ה.

*

המו"ל

בס"ד

אתה זהו פ' דף

אמרת דין אלהי. הספד בן דוד וכו'

[illegible]

מא"ל יאב"ס אלכסנדר

W. J. P. Hill

תוכן הענינים

חלק ראשון

הקדמה	א
ביאור הגר"א על ספר יהושע	ה
הגהות הגר"א על שש מסכתות בעצם כתב ידו	לז
ביאור הגר"א השלם על הלכות תלמוד תורה	פג
הספר מעשה רב וסמכותו	קכז
נספח ל'מעשה רב' – מסמכים מפנקס הקלויז	קפג
הנהגות הגר"א – כת"י משנת תקנ"ח	רא
נוסח הגר"א – האמנם נוסח הגר"א הוא	רכז
מנהגי תפילה של קלויז הגר"א על פי 'לוח קיר'	רלז
נטילת ידים שחרית לפי דעת הגר"א	רמא
דעת הגר"א בכתבי האריז"ל	רמט
כללים בקבלה להגר"א	רעט

חלק שני

הקדמה לכתבי הגר"א בדפוס ובכתבי יד	שג
פרק א: ביאורי הגר"א על התורה	שז
פרק ב: ביאורי הגר"א על נביאים	שכט
פרק ג: ביאורי הגר"א על כתובים	שנא
פרק ד: ביאורים והגהות על דברי התנאים	שעז
פרק ה: ביאורים והגהות על דברי האמוראים – תלמוד ירושלמי	תלא
פרק ו: ביאורים על דברי האמוראים – תלמוד בבלי	תנג
פרק ז: הגהות הגר"א על תלמוד בבלי	תעה
פרק ח: ביאורי הגר"א בהלכה	תפט
פרק ט: שונות א (תפילה, הגדה של פסח, דקדוק)	תקכג
פרק י: שונות ב (חכמת המשולשים, התכונה, תקופות ומזלות, אגרת הגר"א)	תקלז
פרק יא: ביאורי הגר"א על כתבי חז"ל בקבלה	תקנז
פרק יב: ליקוטי הגר"א בקבלה	תרה

כתבי יד קדשו של רבנו הגר"א

פרק יג:	הקדמה; דף הנמצא בבית הספרים – ביאור על אגדת 'סבא דבי אתונא'	תרלז
פרק יד:	ביאור על הזוהר (שני דפים); ביאור על היכלות	תרמט
	נספח א לפרק יד: אגרת רבי שמואל לוריא	תרסח
	נספח ב לפרק יד: הקדמת רבי יעקב משה מסלאנים	
	לביאור הגר"א על הזוהר מכתב ידו	תרסט
פרק טו:	שתי הגהות על תלמוד ירושלמי בבית הספרים	תרעז
פרק טז:	הגהות על תלמוד ירושלמי סדר זרעים (עותק פרנקל)	תרפט
פרק יז:	הגהות על שש מסכתות בתלמוד בבלי	תרצט
פרק יח:	כתבים המיוחסים לגר"א המונחים בספק	תשג
	נספח לפרק יח:	
	רבי משה חריף – מעתיק כתבי הגר"א	תשכח
	מפתח שמות לחלק שני	תשלח

הקדמה

טוב להודות לה' ולזמר לשמך עליון. בברכת ההודאה מברכים לשי"ת בלשון נוכח ולא בלשון נסתר – ולזמר לשמך עליון. מובן, אם כן, שבברכת ההודאה בשמונה עשרה אומרים 'מודים אנחנו לך' ומסיימים 'הטוב שמך ולך נאה להודות' בלשון נוכח, שלא כמו שאר הברכות שהן בלשון נסתר. כמו כן מובן לפ"ז למה שינה רבנו הגר"א את הברכה בשחרית 'מקדש את שמך ברבים' ל'מקדש את שמו ברבים' – כי כך צריך להיות כשאר הברכות בלשון נסתר. אבל כשמודים להי"ת חייבים להודות אליו ממש בלשון נוכח.

אמנם כשמודים להקב"ה ברבים, נראה שמברכים בלשון נסתר לפרסם את ההודאה. כאן אני מודה להי"ת ברבים על שזיכני לברך על המוגמר, להוציא פרי מעשה ידי – 'תורת הגר"א' ולצרפו לשאר ספרי הגר"א שזכיתי בעזרתו ית' להוציא לאור. מסורת בית אבא שליט"א היתה מבית מדרשו של הגר"א. מרן אאזמו"ר הגאון רבי יעקב זצ"ל היה חניך ישיבות ליטא הקדושות שרבותיו היו תלמידי וואלאזין מיסודו של רבנו הגר"ח תלמיד הגר"א, הישיבה שהוקם והונהג על פי דרך ועצת רבו הגר"א. סב אבי זצוק"ל למד בוואלאזין והוסמך על ידי מרן הנצי"ב. מנהגים רבים אומצו על ידי גידולי ליטא שהיו על פי דרכו של הגר"א, ומגיל רך, שמו של הגר"א היה שגור על פינו.¹ נראה שההשפעה הכי גדולה על עולם התורה כולו כיום, היא זו של הגר"א!

שנים רבות עמלתי לאחוז בקצה החוט של גדולת רבנו, ואף שלא זכיתי לראות את עומק דבריו ולעמוד על גדלותו בכל דבר, זכיתי לעמוד כעני בפתח ולהסתכל מרחוק עד היכן הדברים מגיעים, כלומר, שהם מים שאין להם סוף ואי אפשר לראות את הסוף. בכל מקרה, זכיתי שכמה טיפים נפלו לי בחסדי ה'. את גדלותו של רבנו הגר"א היא דבר בלתי אפשרי לאנשים בני ימינו לתאר והיא למעלה מכל השגתנו, ולא נשאר לנו אלא להעמיק בתורתו כפי יכולתנו. הרי גדול תלמידיו, רבנו חיים מוואלאזין, כתב ב'אגרת הישיבה' המפורסמת, וז"ל:

...ואנכי שמעתי שנקרא עלי שם רבינו הגדול מרבן שמו בכל תפוצות ישראל מרנא ורבנא קדוש ישראל ואורו הגאון מוהר"ר אליהו נ"ע חסיד מוויילנא, וזכיתי להקרא עלי שמו הטוב לאמור שאני תלמידו, ראיתי חובה לעצמי להודיע בישראל נאמנה שחלילה לי לפגום בכבודו הרב רבינו הגדול והקדוש נ"ע להקרא שמו עלי ודעתי נאמנה שכל האומר

1. דוגמה קטנה היא אי הזכרת 'ברחמיו' בברכת 'בונה ירושלים' בברה"מ. הרי כל ילד קטן מרגיש שהנוסח שונה מהרגיל בכל העולם ומיד שואל מה זה? התשובה שקבלנו בתור ילדים 'כך הוא מנהג הגר"א' וכמובן נתנו לנו להבין מי זה הגר"א.

כן אינו אלא טועה גמור, כי רבינו הגדול נ"ע היתה משנתו סדורה לו והלכה ברורה לו בכל התורה כולה בלי שום ספיקא, גמיר במקרא, במשנה, בש"ס בבלי, ירושלמי, ומכילתא, ספרא, ספרי, תוספתא, מדרשים, וזוהרים, וכל דברי תנאים אמוראים הנמצאים בינינו בכולם זכה להיות חלקו בהם להכריע בין הספקות המתלכדים בדבריהם ולחדש בהם דברים להיות שומע ומוסיף בהם תילי תילים של הלכות ואגדות ומדרשים ורזי דרזין, ואיך אשים פני כחלמיש ולא אבוש להקרא בשם תלמידו אחר אשר לא זכיתי לקבל מהודו אפי' מקצת, ואם גם במסכת אחת לא זכיתי להיות בידי הלכה ברורה, כי הספקות מרובין והכרעות מועטין, ובקצת הימים אשר זכיתי לשמש אותו, לא זכיתי ממנו אלא לידע צורתא דשמעתא אחר היגיעה, וע"ז ברית כרותה בכל אחינו ב"י כהבטחת רז"ל יגעת ולא מצאת אל תאמין, וגם ליגיעת רבינו הגר"א נ"ע לא זכיתי כי לא יושג ולא ישוער ולא יאומן גודל יגיעת רבינו הגדול נ"ע למי שלא ראה גודל יגיעתו על כל דקדוק ודקדוק מן התורה עד שעמד להשיגה על בורי'.

הרי רבנו הגר"ח, על אף ענותנותו הגדולה – ואין אנו חייבים לקבל את עמדתו שלא היה ראוי להקרא תלמידו, בכל זאת את עדותו על רבנו הגר"א כן חייבים לקבל, הרי כתב שאי אפשר לתאר את יגיעת רבנו ומה שזכה, ואנו איזובי קיר מה נענה אבתריה.

הספר 'תורת הגר"א' שאני מוציא לאור כעת, אינו אלא כעין מפתח ליכנס אל הקודש פנימה. הבאתי רק דוגמאות עד היכן הדברים – חידושי וביאורי הגר"א, מגיעים. חלקתי את הספר לשני חלקים. החלק הראשון כולל חידושים של רבנו ומאמרים על תורתו בכל חלקי התורה – תורה שבכתב ותורה שבעל פה, נגלה ונסתר. התחלתי בביאור הגר"א על ספר יהושע על פי כתבי יד בהשוואות לנדפסים. אחריו הגהות הגר"א על ש"ס בעצם כתב יד קדשו עם הערות והארות. בהמשך העתקתי את ביאור הגר"א על שו"ע הלכות תלמוד תורה, י"ד סי' רמ"ו, ופתחתי את כל המקורות שהביא רבנו בשלמותם עם הערות והארות כדי לעמוד על שיטות רבנו בהלכות אלו. אחריו מאמרים הקשורים להנהגות הגר"א – בראשו את מאמרי (שהדפסתי בקובץ ישורון, כרך כא, ניסן תשס"ט) על המבנה של הספר 'מעשה רב', שהוא הספר הראשון שבו הנהגות הגר"א נקבצו יחד. הספר נתקבל בכל קצוי תבל כמקור מוסמך למנהגי הגר"א. בסידרה זו העתקתי את כתב יד המיוחד של 'הנהגות הגר"א' שנכתב כחדשיים אחר פטירתו – ולדעתי הבסיס לספר מעשה רב. הבאתי את המקורות וההשוואות בינו לבין ה'מעשה רב' הנדפס. הדפסתי עוד כמה מאמרים הקשורים למנהגי הגר"א במיוחד בתפלה, ואף שוללתי את המונח שקיים 'נוסח הגר"א'. בסוף חלק זה התמקדתי על תורת הנסתר של רבנו, שרוב תורתו שבכתב הוא על חלק הנסתר. הקדמתי במאמרי על דעת הגר"א בכתבי האריז"ל (שנדפס מקודם ב'ישורון', כרך כג, אלול תש"ע; וראה גם שם כרך כד, ניסן תשע"א, עמ' תתקע-תתקעב, שחזרתי וביררתי את דברי); אחריו הדפסתי את הקובץ 'כללים בקבלה לפי הגר"א' מתוך כתב יד הנמצא ברשותי. הוספתי מראה מקומות והשוואות לכתבי הגר"א ובית מדרשו. אף שחלק מן הפרקים בחלק זה נדפסו כבר בקובץ ישורון, חזרתי

עליהם מחמת חשיבותם וכאן הוספתי ושניתי כפי ידיעות חדשות שניתוספו לי מאז, ופנים חדשות באו לכאן.

חלק השני כולל סקירה מלאה של כל כתבי הגר"א הידוע לנו כיום, כדי לקבוע מה בעצם כתב הגר"א ומה כתבו תלמידיו – תורתו שבכתב ותורתו שבעל פה. חלק זה מבוסס על הקונטרס 'עלית קיר'² שבתוך ספר 'עליות אליהו', אמנם בסדר אחר וביתר הרחבה. תיאורתי כל ספר מקורי של ביאורי הגר"א שנדפס וכן מקורו, ואחר כל ערך תיאורתי כל כתבי היד הידועים לי של אותו ערך והשוותי אותם לנדפס. חלקתי את הנושאים לשנים עשר פרקים, כפי שמופיעים במפתח. בחלק זה הוספתי עוד ששה פרקים – רובם כבר פורסמו בקובץ 'ישורון', על כתבי הגר"א, שרבונו כתב בעצם ידו ועדיין קיימים היום. אלא שכאן הוספתי דברים שלא היו ידועים לי מקודם ותקנתי את הדברים שכתבתי.

אני מודה לכל אלו שהרשו לי לבדוק, לצלם ולהדפיס מתוך כתבי היד שנמצאים ברשותם. כמו כן אני מודה לכל אלו שעזרו וליבנו לי נושאים בתורת הגר"א ובמיוחד ידידי, שהם עצמם השקיעו מאמצים גדולים להפיץ תורת הגר"א, הרבנים המופלגים רבי אליעזר וייספיש נר"ו, רבי קלמן דוד רעדיש נר"ו ורבי יששכר דוב קרויזר נר"ו. קובץ תורני 'ישורון' שימש לי כבמה לפרסם מאמרי משך עשרות שנים, במיוחד על הגר"א ובית מדרשו, בשנים ששמשתי כחבר המערכת. אף שכיום אני קשור לקובץ זה, אני מודה לעורך הראשי הרב שלמה גאטעסמאן נר"ו על השנים ששמשתי כחבר המערכת.

כאן אני מודה ברבים לאלו שהיו לי לאחיעזר ואחיסמך משך שנים, ראש וראשון, נשיא מכון פרקי אליעזר, ידידי ר' דוד מארטין משפחתו; יו"ר ועד החברים של המכון ר' יצחק זינגר ומשפחתו; ור' משה פרידמן ומשפחתו; רציתי להודות לידיד תומך תורה בצינעא והוא עצמו צורבא מרבנן, שעזר בהוצאות הספר וכן תומך בכלל הדיינות בראשות חתני נר"ו, שאני נמנה כאחד האחראים על קיומו. כמו כן רציתי להודות לידידי הדגול, גדול הפעילים והמפעילים למען הכלל והפרט, ר' מנחם בטלר נר"ו – יתברך בכל מילי דמיטב. ידידי שאני קשור להם בנושאים הרבה בהפצת תורה ועוד, אני מברך בברכת הצלחה בכל מעשה ידיהם ובמיוחד ד"ר יוסף שלמה ווייס נר"ו ומשפחתו ור' ראובן דוב דסלר נר"ו ומשפחתו.

ואחרון אחרון חביב, משפחתי הקרובה והרחבה שאני חייב לה את כל מהותי, ראש וראשון הורי שיחיו לאיו"ש, אאמו"ר מרן הגאון רבי שמואל שליט"א וא"מ תחי' שגדלוני והנחוני בדרך התורה והאמת; אשתי שתחי', המאפשרת לי לישב על התורה והעבודה בשלוח, בני בנותי וחתני משפחותיהם וילדיהם היקרים שיחיו לאיו"ש, היושבים על תורה

2. 'עליות אליהו' הוא ספר תולדות הגר"א הראשון שיצא לאור על ידי הגר"ר יהושע העשיל לוי. בסוף הספר הוסיף קונטרס בשם 'עלית קיר' ובכותרת כתב: זכר לנפלאותיו, חיבוריו הקדושים והמרובים, אשר באו בדפוס, ואשר המה עודם בכתובים (והערות חמודות ע"ז).

והעבודה; אחי אחותי וגיסי – כולם גדולי ומרביצי תורה בארץ ובגולה (בברכת האי גברא רבא מרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל); חותני הרב המפורסם רבי מרדכי נוישטט שליט"א וחמותי שתחי', מגדולי עסקני הדור למען הצלת יהודים בארצות הנדחים, וגיסי – גדולי מרביצי תורה בגולה.

ואסיים בתפילה שאזכה להוציא עוד ספרים ולהרבות כבוד שמים ושנזכה לקבל פני משיח צדקנו ובבנין ירושלים עיר קדשנו עם כל אחינו בני ישראל בב"א.

ערב חג מתן תורתנו, תשע"ז לפ"ק

דוד בלאאמו"ר מרן הגר"ש שליט"א קמנצקי